

Tartalom

BEVEZETÉS

Széchenyi István szerepe a Magyar Tudós Társaság alapításában és működésének első évtizedeiben

Előzmények	13
Felajánlástól az indulásig	15
Másodelnöki teendők	18
„Reformátio”	23
Széchenyi kapcsolata munkatársaival	31
Az Akadémia helye az életműben	39
	44

LEVELEK

I. „KEGYELMES URAM!”	51
1. Széchenyi István gróf József főhercegnek, Pozsony, 1825. november 8.	51
2. Széchenyi István gróf az országgyűlésnek, Pozsony, 1825. november 8.	54
3. Széchenyi István gróf az országgyűlésnek, Pozsony, 1826. március 19.	57
4. József főherceg Széchenyi István grófnak, Buda, 1827. november 30.	59
5. Széchenyi István gróf Reviczky Ádám grófnak, Pest, 1828. szeptember 24.	61
6. Reviczky Ádám gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1828. október 28.	63
7. Széchenyi István gróf Reviczky Ádám grófnak, Pest, 1828. december 12.	64
8. Széchenyi István gróf József főhercegnek, Bujukdere, 1830. augusztus 24.	67
9. Széchenyi István gróf József főhercegnek, Pest, 1835. szeptember 13.	72

10. József főherceg Széchenyi István grófnak, Bécs, 1843. augusztus 13.	78
11. József főherceg Széchenyi István grófnak, Bécs, 1843. október 19.	79
12. József főherceg Széchenyi István grófnak, Kis Jenő, 1846. június 21.	80
13. József főherceg Széchenyi István grófnak, Buda, 1846. augusztus 5.	81
14. István főherceg Széchenyi István grófnak, Prága, 1847. május 11.	82
15. A Helytartótanács Széchenyi István grófnak, Buda, 1847. május 25.	83
16. A Helytartótanács Széchenyi István grófnak, Buda, 1847. június 22.	85
17. Széchenyi István gróf Mailáth Györgynek, Pest, 1847. szeptember 22.	86
18. A Helytartótanács Széchenyi István grófnak, Buda, 1847. október 5.	87
19. Széchenyi István gróf István főhercegnek, h. n., 1847. második fele	88

II. „FŐ MÉLTÓSÁGÚ ELNÖK ÚR!”	89
1. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Pest, 1828. január 13.	89
2. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Pest, 1831. január 23.	91
3. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Pest, 1831. február 22.	92
4. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Szirák, 1831. szeptember 10.	94
5. Teleki József gróf és Döbrentei Gábor, Széchenyi István grófnak, Pest, 1832. január 15.	96
6. Széchenyi István gróf a Magyar Tudós Társaság igazgatóságának, Pest, 1832. július 18.	97
7. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1833. február 25.	98
8. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Pest, 1833. február 26.	99
9. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1833. március 3.	101
10. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1834. május 8.	102
11. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Pest, 1834. május 23.	104
12. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Orsova, 1834. október 29.	106
13. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1835. január 6.	108
14. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1835. augusztus 3.	109
15. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1835. október 22.	110
16. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, [Pozsony, 1835. december 22. körül]	112
17. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1835. december 30.	114
18. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1836. április 22.	116
19. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Bécs, 1837. augusztus 8.	117
20. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Cenk, 1838. július 2.	118
21. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Pest, 1838. július 5.	120
22. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Pest, 1838. július 14.	121
23. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Kolozsvár, 1840. július 8.	122
24. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Cenk, 1840. augusztus 10.	124
25. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Cenk, 1840. augusztus 13.	126
26. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Buda, 1842. július 18.	127
27. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Cenk, 1842. július 26.	128

28. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Pest, 1844. október 9.	129
29. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Kolozsvár, 1844. december 8.	130
30. Teleki József gróf Széchenyi István grófnak, Kolozsvár, 1846. november 11.	131
31. Széchenyi István gróf Teleki József grófnak, Pozsony, 1847. november 13.	132
32. Széchenyi István gróf a Magyar Tudós Társasághoz, Pozsony, 1847. november 14.	133
33. Széchenyi István gróf a Magyar Tudós Társasághoz, Pest, 1847. november 17.	134
34. Széchenyi István gróf a Magyar Tudós Társasághoz, Pozsony, 1847. november 24.	135
35. Széchenyi István gróf a Magyar Tudós Társasághoz, Pozsony, 1848. január 4.	136
36. Széchenyi István gróf a Magyar Tudós Társasághoz, Pozsony, 1848. január [23.]	137
37. Széchenyi István gróf Dessewffy Emil grófnak, Döbling, 1858. április 28.	138
38. Dessewffy Emil gróf Széchenyi István grófnak, Debrecen, 1858. május 4.	140
39. Eötvös József báró Széchenyi István grófnak, h. n., 1858. augusztus 2.	141
40. Széchenyi István gróf a Magyar Tudós Társasághoz, Döbling, 1858. november 6.	144
41. Széchenyi István gróf a Magyar Tudós Társasághoz, h. n., é. n.	148

III. „MÉLTÓSÁGOS GRÓF, MAGYAR ACADEMIAI MÁSODELNÖK ÚR!” 149

1. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, [Pest, 1828. március] 20.	149
2. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, [Pest, 1828.] május 7.	150
3. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Bécs, 1829. július 16.	151
4. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Pest, [1830.] március 18.	152
5. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Bujukdere, 1830. augusztus 22.	153
6. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, h. n., 1831. június 26.	156
7. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1831. augusztus 13.	157
8. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Cenk, 1831. augusztus 15.	159
9. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1831. augusztus 20.	161
10. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Cenk, 1831. augusztus 28.	164
11. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1831. augusztus 28.	167
12. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Cenk, 1831. szeptember 3.	169
13. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1831. [szeptember eleje]	172
14. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda 1831. szeptember 25.	174
15. Széchenyi István gróf Batthyány Fülöp hercegnek, Pest, 1831. november 26.	177
16. Batthyány Fülöp herceg Széchenyi István grófnak, Németújvár, 1831. december 7.	178
17. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1832. május 10.	179
18. Prónay Sándor báró Széchenyi István grófnak, Pest, 1832. május 10.	180
19. Széchenyi István gróf Prónay Sándor bárónak, Pest, 1832. május 11.	182

20. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Bécs, 1832. augusztus 13.	184
21. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, 1832. december 6.	185
22. Vörösmarty Mihály Széchenyi István grófnak, Pest, 1832. december 25.	186
23. Széchenyi István gróf Peter du Ponceau-nak, Pest, 1833. január 10.	193
24. Széchenyi István gróf Helmezy Mihálynak, Pozsony, 1833. március 28.	195
25. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1833. április 14.	196
26. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Pest, [1833.] május 20.	198
27. Széchenyi István gróf Kölcsey Ferencnek, Pest, 1833. május 21.	199
28. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, [Pest, 1833. június 8.]	201
29. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Bécs, 1833. június 29.	202
30. Széchenyi István gróf Vörösmarty Mihálynak, Bécs, 1833. június 29.	203
31. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Duna, 1833. szeptember 2.	204
32. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1833. szeptember 18.	207
33. Széchenyi István gróf Helmezy Mihálynak, Pest, 1834. augusztus 26.	210
34. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Orsova, 1834. szeptember 7.	211
35. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1834. szeptember 20.	212
36. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1834. november 26.	214
37. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Bécs, 1835. január 13.	218
38. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pozsony, 1835. március 23.	221
39. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Pest, 1835. június 1.	222
40. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Pest, 1835. június 3.	223
41. Széchenyi István gróf Charles Henry Bellenden Kernek, Pest, 1835. szeptember 16.	224
42. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Pozsony, 1835. november 10.	226
43. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1835. december 22.	227
44. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1836. január 10.	230
45. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1836. február 28.	231
46. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1838. július 15.	232
47. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, 1838. december 3.	233
48. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, 1839. március 18.	234
49. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1840. november 12.	235
50. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1842. július 8.	236
51. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Pest, 1842. november 24.	237
52. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1844. április 7.	238
53. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pozsony, 1844. november 4.	239
54. Széchenyi István gróf Döbrentei Gábornak, Pest, 1844. december 14.	240
55. Döbrentei Gábor Széchenyi István grófnak, Buda, 1844. december 26.	241
56. Széchenyi István gróf Teleki Lászlónak, Pest, 1844. december 28.	242
57. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, 1845. március 16.	243
58. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, [1845.] március 24.	244
59. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, 1845. március 25.	245
60. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, [Pest, 1845.] május 18.	246
61. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, 1845. május 23.	247

62. Vörösmarty Mihály Széchenyi István grófnak, 1845. augusztus 8.	248
63. Széchenyi István gróf Helmezy Mihálynak, Pest, 1845. szeptember 3.	249
64. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Sárospatak, 1846. augusztus 18.	250
65. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, 1846. szeptember 29.	251
66. Ismeretlen levélíró Széchenyi István grófnak, h. n., [1846. december]	252
67. Széchenyi István gróf felelete a Pesti Hírlap 1846. december 22-én megjelent „Magyar academia” című cikkekre, h. n., [1846. december]	253
68. Széchenyi István gróf Festetics Tasziló grófnak, Pest, 1847. január 7.	254
69. Széchenyi István gróf Pálffy Ferenc grófnak, Pest, 1847. január 19.	255
70. Festetics Tasziló gróf Széchenyi István grófnak, Keszthely, 1847. március 22.	256
71. Széchenyi István gróf Felsőbüki Nagy Pálnak, Bécs, 1847. május 6.	257
72. Széchenyi István gróf Pálffy Ferenc grófnak, Pest, 1847. május 6.	258
73. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pest, 1847. augusztus 4.	259
74. Zichy Ferenc gróf Széchenyi István grófnak, Buda, 1847. október 29.	260
75. Károlyi György gróf Széchenyi István grófnak, Pest, 1847. november 8.	261
76. Széchenyi István gróf Fáy Andrásnak, Pest, 1847. november 13.	262
77. Pálffy Móric gróf Széchenyi István grófnak, Pozsony, 1847. november 24.	263
78. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pozsony, 1847. november 26.	264
79. Vizer István Széchenyi István grófnak, Révkomárom, 1847. december 16.	265
80. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1847. december 21.	267
81. Turóc vármegye Széchenyi István grófnak, Szentmárton, 1847. december 22.	268
82. Széchenyi István gróf Vizer Istvánnak, Pozsony, 1848. január 4.	269
83. Vizer István Széchenyi István grófnak, Révkomárom, 1848. január 27.	270
84. Széchenyi István gróf Toldy Ferencnek, Pozsony, 1848. február 1.	271
85. Vizer István Széchenyi István grófnak, Révkomárom, 1848. március 3.	272
86. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1848. március 10.	273
87. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1848. március 20.	275
88. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1848. március 21.	276
89. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1848. július 1.	278
90. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1848. július 23.	280
91. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1848. augusztus 25.	282
92. Toldy Ferenc Széchenyi István grófnak, Pest, 1859. február 12.	283

IV. „KEDVES BARÁTOM!” 285

1. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pozsony, 1826. szeptember 9.	285
2. Széchenyi István gróf Liebenberg Jánosnak, Pest, 1828. március 19.	287
3. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pest, 1828. március 22.	289
4. Széchenyi István gróf Viczay Károly grófnak, Pest, 1828. március 26.	291
5. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pest, [1828.] július 3.	294
6. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pest, [1828.] szeptember 4.	297
7. Széchenyi István gróf Vay Ábrahám grófnak, Pest, 1828. szeptember 11.	300

8. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pest, 1828. szeptember 27.	301
9. Széchenyi István gróf Esterházy Károly grófnak, Cenk, 1828. október 16.	303
10. Széchenyi István gróf Sándor Móricznak, Pest, 1828. november 11.	305
11. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pest, 1828. november 24.	309
12. Széchenyi István gróf Kazinczy Ferencnek, Pest, 1829. december 7.	311
13. Felsőbüki Nagy Pál Széchenyi István grófnak, Felső Bük, 1830. január 19.	312
14. Széchenyi István gróf Felsőbüki Nagy Pálnak, Pest, 1830. január 30.	314
15. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pest, 1830. március 14.	318
16. Széchenyi István gróf Liebenberg Jánosnak, Konstantinápoly, [1830.] augusztus 20.	321
17. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Konstantinápoly, 1830. augusztus 24.	324
18. Széchenyi István gróf Drescher Frigyesnek, Pozsony, 1830. november 26.	326
19. Széchenyi István gróf Lunkányi Jánosnak, Pest, 1831. január 14.	328
20. Széchenyi István gróf Lunkányi Jánosnak, Pest, 1831. február 8.	329
21. Széchenyi István gróf Lunkányi Jánosnak, Pest, 1831. február 22.	330
22. Széchenyi István gróf Felsőbüki Nagy Pálnak, Pest, 1831. október 22.	331
23. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pest, 1832. január 5.	332
24. Széchenyi István gróf Wesselényi Miklós bárónak, Pest, 1832. június 15.	335
25. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Orsova, 1833. szeptember 24.	337
26. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Szent-Miklós, 1833. október 13.	340
27. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, London, 1834. március 7.	341
28. Fáy András Széchenyi István grófnak, Pest, 1834. szeptember 28.	342
29. Széchenyi István gróf Fáy Andrásnak, Suppaneki vesztegház, 1834. október 17.	344
30. Széchenyi István gróf Fáy Andrásnak, Orsova, 1834. október 29.	346
31. Fáy András Széchenyi István grófnak, Pest, 1834. november 19.	348
32. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Bécs, 1835. január 4.	351
33. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1835. február 6.	353
34. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, h., n. [1835. november vége]	355
35. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1836. január 11.	356
36. Széchenyi István gróf Scitovszky Jánosnak, Pest, 1842. április 5.	357
37. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Cenk, 1842. július 27.	359
38. Széchenyi István gróf Felsőbüki Nagy Pálnak, Pest, 1842. augusztus 17.	361
39. Széchenyi István gróf Felsőbüki Nagy Pálnak, Pest, 1843. január 15.	362
40. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Bécs, 1843. szeptember 29.	363
41. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1844. április 14.	365
42. Széchenyi István gróf Szerdahelyi Lőrincnek, Pozsony, 1844. április 17.	368
43. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1844. április 21.	369
44. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1844. május 11.	371
45. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1844. május 20.	372
46. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1844. szeptember 30.	374
47. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Bécs, 1847. április 30.	375
48. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1847. november 17.	376

49. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1847. november 24.	377
50. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1847. 12. 30.	379
51. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1848. február 9.	381
52. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1848. február 25.	382
53. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Pozsony, 1848. március 5.	383
54. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Döbling, 1858. május 3.	386
55. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Döbling, 1858. május 8.	387
56. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Döbling, 1858. október 6.	389
57. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Döbling, 1858. december 31.	390
58. Széchenyi István gróf Heinrich N. Jánosnak, Döbling, 1859. április 4.	392
59. Széchenyi István gróf Paur Ivánnak, Döbling, 1859. április 6.	394
60. Széchenyi István gróf Gustav Görgennek, Döbling, 1859. május 15.	395
61. Széchenyi István gróf Tasner Antalnak, Döbling, 1859. augusztus 26.	398
62. Tasner Antal Széchenyi István grófnak, Pest, 1859. szeptember 6.	400

V. FÜGGELÉK 401

1. Lunkányi János tervezete az Akadémia kapcsán, Sopron, 1826. március 5.	401
2. József főherceg Teleki József grófnak, Buda, 1830. július 19.	411
3. József főherceg Teleki József grófnak, Buda, 1830. november 6.	417
4. Széchenyi István gróf ellenőri esküje, Pest, 1831. február 13.	418
5. Széchenyi Lajos gróf és Széchenyi Pál gróf levele Teleki József grófnak, Gyöngyösapáti, 1836. augusztus 15.	419
6. Teleki József gróf Széchenyi Lajos grófnak és Széchenyi Pál grófnak, Szirák, 1836. szeptember 27.	421
7. Tasner Antal Toldy Ferenchez, Pozsony, 1839. augusztus 4.	422
8. Magyar academia, Pesti Hírlap, 1846. december 22.	424

A levelekben előforduló rövidítések	427
-------------------------------------	-----

KISLEXIKON 429

IRODALOMJEGYZÉK 439

Levéltári és kéziratári források	439
Forráskiadványok	440
Szakirodalom	441

NÉVMUTATÓ 449